

Taner Akçam: Hrant'ın sözüdür: “Soykırımın çözümü Anadolu topraklarındadır”

Posted on 02/11/2019

Amerikan Temsilciler Meclisi ezici bir çoğunlukla (450'ye 11) Ermeni soykırımını resmi olarak tanıyan bir yasa tasarısını kabul etti. Kararın şu anda bağlayıcı bir niteliği yok, daha çok sembolik karakterde.

Ama Senato'nun kabul etmesi ile birlikte, Amerikan Mahkemeleri açısından bağlayıcı bir karakter kazanacaktır. Bu daha önce olmayan yeni bir durumdur.

Amerikan Kongresi Nisan 1975 ve Eylül 1984 yıllarında da benzeri kararlar almıştı. Bu kararlara göre, 24 Nisan Ermeni Soykırımını anma günü olarak kabul edilmiş ve Amerikan Başkanları Soykırım için özel bir açıklama yapmakla görevlendirilmişti.

Bu nedenle, 1975'den beri, her 24 Nisan'da Amerikan Başkanlarının, 1915 olaylarını hatırlatan açıklama yapmaları bir gelenek haline gelmişti.

Her yıl, bu açıklamalarda “soykırım” kelimesinin kullanılıp kullanılmayacağı çok büyük bir merak ve Türkiye açısından da büyük bir gerilim konusu olurdu.

Türkiye ile ilişkilerini bozmak istemeyen Amerikan Başkanları, günümüze kadar hiçbir biçimde soykırım kelimesini kullanmadılar.

Tek istisna 1981 yılında Ronald Reagan idi.

1984 yılından sonra da benzeri bir kararın tekrar alınması için çeşitli çabalar oldu ama tüm

girişimler, Demokrat olsun Cumhuriyetçi olsun, Amerikan Hükümetlerince engellendiler.

Bill Clinton 2000, George W. Bush 2007 ve Barack Obama 2010 yılında, Temsilciler Meclisindeki girişimlere engel oldular.

Engellemelerde hep aynı tez kullanıldı. “Evet, 1915 bir soykırımdır, biliyoruz ama Türkiye NATO üyesidir ve Türkiye ile ortaklık Amerikan ulusal çıkarları gereğidir. Biz tarihi bir meseleden dolayı, ulusal çıkarlarımızı tehlikeye atamayız.”

Bu tasarının nihai akıbeti ne olacak, henüz bilmiyoruz.

Senato’da kabul edilmesi Amerikan Başkanı tarafından engellenebilir ve konu Türkiye’ye karşı sürekli bir koz olarak elde tutulmak istenebilir.

Yani 1975’den bu yana değişen bir şey yok ya da bu karar çok önemli bir dönüm noktasına denk düşmüştür de diyebiliriz.

Önümüzdeki günler ve haftalar bu açıdan önemli, bekleyip göreceğiz.

SURIYE VE DEĞİŞEN

Ne oldu da önceki yıllarda aylarca sürüncemede bırakılan ve sonuçta rafa kaldırılan benzeri girişimlerin aksine bu sefer karar yıldırım hızıyla geçti, diye sorabiliriz.

Üstelik soykırım konusu hiç de gündemde değilken...

Cevabını hepimiz biliyoruz. Karar, Türkiye’nin Suriye’ye askerî harekâtına bir tepki ve kızgınlık eseri olarak alınmıştır.

Şimdi bu karar hakkında aklımıza geleni sayıp döküebiliriz. Hatta iddia edebiliriz ki, ABD'nin bu kararı almasının nedeni Ortadoğu'daki kendi günahlarının üstünü örtmektir.

Daha ileri gidip, şu tezleri de ileri sürebiliriz: ABD, Irak işgali başta olmak üzere, Suriye'de de peş peşe bir dizi yanlış karara imza atmıştır. YPG (PKK) gibi örgütleri silahlandırarak, onları bir yarı-devlet haline sokan ve ama sonra YPG'yi Türkiye'ye teslim eden yine ABD'nin kendisidir. ABD, bölgedeki istikrarsızlığın ve savaşların en önemli nedenlerinden birisidir, şimdi bu hatalarının görülmemesi için soykırım kozuna sarılmıştır vb. vb.

Tüm bu iddialar doğru olunabilir ama bunlar, ABD'nin niçin Ermeni soykırımını tanıma konusunu politik bir silah haline soktuğu sorusunun cevabı olamaz.

DIŞARDAN BASKI KİMSENİN HOŞUNA GITMIYOR

Kabul edelim, hiçbir devlet başka devletin kendi iç işlerine karışmasından hoşlanmaz. Ulusal Egemenlik ve bağımsızlık çok önemli bir ilke. Günlük insan ilişkilerinde de böyle. Aile içi meselelere, dışardan karışılmasını pek doğru bulmayız. Yetişkin bir insan, bir başkasının kendisi yerine karar vermesinden hoşlanmaz vb. vb.

Devletler arası ilişkilerde de böyle. Devletler, kendi iç işlerine dışardan karışılmasından hoşlanmazlar ama kendileri fırsat buldukça diğer devletlerin iç işlerine karışmaktan çekinmezler. Türkiye, ABD'nin ve Batılı ülkelerin PKK'yı desteklediklerini iddia ederek öfkelenir, ama kendisi Suriye'nin iç işlerine müdahale etmekten ve hatta orada rejimi değiştirmeye çalışmaktan çekinmez.

Hele zayıf bir ülkeyseniz, dışardan müdahalelere çok daha açıksınız demektir. Kimsenin aklından kuvvetli bir ülkenin iç işlerine karışmak geçmez. Örneğin, Rusya'nın Kafkasya'da yaptıkları, Çin'in Uygur Türkleri başta azınlıklara yaptıkları ortada iken, onlara kolay kolay

müdahale edilemez. Ama konu Afrika veya Ortadoğu olunca, müdahale etmek isteyenler kuyruk oluşturlar.

Günümüz uluslararası ilişkilerinin basit gerçekleridir bunlar.

Eğer zayıf bir ülke iseniz veya size karşıabilecek, sizden daha güçlü devletler varsa, yapacağın tek şey onların müdahale etme imkanlarını ortadan kaldırmaktır, ortadan kaldıramıyorsanız en asgari düzeye indirgemektir.

SEN SORUNUNU ÇÖZMEZSEN MÜDAHALE EDERLER

Soykırım konusunda karar almak ABD parlamentosunun işi değildir, diye bağırıp çağırabiliriz ama bu çok işe yaramaz.

Önemli olan, soykırım kararının ABD parlamentosunda ele alınması gereken bir konu olmaktan çıkartmaktır.

Türkiye için “daha kötü” bir gelişmeyi haber vermek isterim: ABD kongre kararları, Fransa gibi Avrupa ülkelerinin kararlarına benzemez. Nedeni de Amerika’nın ekonomik gücü ve Hukuk sisteminin özel yapısıdır.

Eğer Senato kararı onaylar (veya benzeri bir karar alırsa) ve Trump da bu kararı desteklediğini beyan eden bir açıklamada bulunursa, bu karar bir kanun gibi işlem görür (hatta Trump’un soykırım kelimesini kullanmaması da çok önemli olmaz. Temsilciler Meclisi ve Senato’dan geçen ayrı ayrı kararlar veya ortak karar, ABD mahkemelerinde, Türkiye Devleti ve Türk bankaları ve şirketleri aleyhine tazminat davaları açmanın yolu açar.

Şu anda zaten açılmış onlarca dava var ve bu davalar ilgili mahkemelerce, “1915’i soykırım

sayan resmi bir hükümet politikası yoktur”, teziyle ret edilmekte ve bekletilmektedir. Temsilciler Meclisi ve Senato kararları bu tezi ortadan kaldıracaktır.

Daha önce çeşitli Alman ve İsviçre resmi kuruluşları ve işletmelerine karşı açılmış davalar vardır ve sonuçta, bu ülkeler büyük zararlara uğramamak için dava açanlarla uzlaşma yolunu aramak zorunda kalmışlardır.

En bilinen örneklerden birisi, Naziler tarafından İsviçre Bankalarına yatırılmış Yahudilere ilişkin altınlarla ilgilidir.

Özetle, eğer Temsilciler Meclisi sonrası karar Senato’dan da geçerse, Türkiye’nin başını çok ağrıtabilecek bir süreç başlayacaktır. Bu nedenle, şu andaki karara, “semboliktir, bir anlamı yoktur”, demek doğru değildir.

SORUNUN ÇÖZÜMÜ BASITTİR

Türkiye’nin, 1915’i uluslararası düzeyde kendisine karşı kullanılacak bir koz olmaktan çıkarması gerekir.

Kural çok basittir: sen, ülkende “soykırım” kelimesinin kullanılmasını suç sayarsan, “soykırım dedi” diye, dokunulmazlığı olan milletvekilin hakkında dahi soruşturma açarsan, suçu sadece “tarihi hakikatler ortaya çıksın” ve “ben Ermeni’yim” demekten ibaret olan Hrant Dink’in öldürülmesine zemin yaratırsan, aradan 12 yıl geçmiş olmasına rağmen hala cinayetin arkasında kimlerin olduğunu aydınlatmazsan, 24 Nisan’da soykırımı anmak isteyenleri göz altına alır işkence edersen, diğer devletler de bunu sana karşı kullanırlar.

Çağımızda, İnsan Hakları ihlalleri nedeniyle bir başka ülkenin iç işlerine karışmak önemli bir kural haline gelmiştir. Yani, “ben egemen bir devletim, kimseyi iç işlerime karıştırmam. Ben

istediğimi asar, istediğimi keserim,” diyemezsin. Kuvvetli devletlere karışmak zordur belki ama Türkiye gibi devletlere karışılır.

Üstelik Türkiye, Avrupa Birliği tam üyesi olmak yolunda attığı adımlarla, Uluslararası Hukukun evrensel ilkelerini kendi kanunlarının da üstünde sayacağını ilan etmiş ve bunu bir Anayasa maddesi haline getirmiştir. Ve uluslararası standartlara uyma sözü vermiştir...

O halde Türkiye karar vermek zorunda: ya demokratik bir ülke olacak ya da her türlü hukuk normunu ayaklar altına alarak dışardan müdahale edilmesinin kapılarını daha da fazla açacak. Ekonomik, politik ve askeri baskılara maruz kalacak.

Amerikan Parlamentosunun 1915 hakkında karar almasından hoşlanmıyorsak, 1915 ile kendimiz yüzleşelim ve konuyu kendimiz ele alalım.

ARŞİVLERİMİZ BİLE İMHA EMİRLERİYLE DOLU

Kendi arşivlerimiz bile “Ermenileri imha edelim” diye alınmış kararları ihtiva eden belgelerle dolu. Geçenlerde belge numaralarını bile vererek yazdım. İlk imha kararı 1 Aralık 1914 yılında alınmış. Belgesi kendi arşivimizde duruyor. İttihat ve Terakki Partisi Merkez Komitesi üyesi Bahaettin Şakir, 3 Mart 1915’de “ülkedeki tüm Ermenileri imha kararı aldık” diyor. Talat Paşa’nın, “Ermenileri imha edin”, diye gönderdiği ve yıllarca sahte olduğu iddia edilen telgrafların gerçek oldukları ortaya çıktı.

Kendi arşiv belgelerimiz bile 1915’te nelerin yaşandığını açık net gösteriyor.

Oysa biz hala kafayı kuma sokup, kendi arşivlerimizdeki belgeleri bile yok saymayı, inkâr etmeyi tercih ediyoruz. Konuyu konuşmak isteyenleri hain ilan ediyoruz, mahkemelerde süründürüyoruz, hapsilere atıyoruz.

Bu mızrak artık bu çuvala girmiyor.

Kabul etmek vakti geldi de geçiyor bile: tarihle yüzleşmek kötü değildir. İyidir, ülkeye demokrasi getirir, huzur getirir. İnsan Haklarına saygı duyan bir rejim kurmamıza yardımcı olur. Eğer 1915 ile yüzleşirsek, komşularımızla daha iyi, daha güzel ilişkiler geliştirmenin yolunu açarız.

Korkmaya gerek yok. 100 yıldır inkâr ediyoruz, geldiğimiz nokta ortada.

100 yıllık inkâr ve yaşanan kötülükler ve geldiğimiz yer, hakikatlerle yüzleşmenin bir güzellik olduğunu artık bize öğretmeli.

Ben kendi adıma, ABD kongresi bu gecikmiş kararı aldığı için iyi yaptı, diyorum. Yıllardır, ABD Başkanının ne deyip demeyeceği etrafında yaşadığımız Çin işkencesinden kurtulacağımız demektir.

Bu karar, sorunun nerede ne nasıl çözülmesi gerektiğini bize hatırlatması bakımından önemlidir.

Rahmetli Hrant, ne zaman dış parlamentolarda karar meselesi gündeme gelse, tekrar ederdi: “Soykırım Anadolu topraklarında yaşandı ve çözümü de Anadolu topraklarında olacaktır.”

O halde bu doğrultuda düşünmeye başlayalım.

Kaynak: t24.com.tr